

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod.maks.kods: LV40008020804
Nor.konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

22.04.2013. Nr.0420131000/A636

Ministru prezidentam
Valdim Dombrovskam kungam

*Par situāciju plūdu radīto apdraudējumu
mazināšanā un radīto seku novēršanā*

Sākot ar šā gada 15.aprīli, kā arī turpmākajās dienās sakarā ar strauju ūdens līmeņa paaugstināšanos un ledus sablīvējumiem upēs Daugavpils pilsētas un Daugavpils novada, Ilūkstes novada, Ogres novada un Pļaviņu novada pašvaldību administratīvajās teritorijās palielinājās plūdu risks. Tādejādi tika apdraudēta cilvēku drošība, veselība un dzīvība, teritorijās esošā publiskā un privātā infrastruktūra, īpašums, kā arī saimnieciskā darbība.

Lai gan atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 2.maija noteikumu Nr.358 "Krīzes vadības padomes nolikums" 1.punktam, 2.1. un 3.3.apakšpunktam tieši Krīzes vadības padomes kompetencē ir koordinēt un nodrošināt valsts pārvaldes iestāžu saskaņotu un koordinētu rīcību valsts apdraudējumu pārvarēšanai, kā arī nepieciešamības gadījumā sagatavot priekšlikumus ārkārtas situācijas izsludināšanai, nekāda rīcība no Krīzes vadības padomes puses sakarā ar plūdu apdraudējumiem nesevoja un līdz šim nav arī sekojusi.

Plūdu riskam kļūstot par realitāti, upēm izejot no krastiem un pārplūdinot pašvaldību teritorijas, dzīvojamās mājas, saimnieciskās darbības teritorijas, ceļus, kā arī atsevišķas teritorijas pilnīgi izolējot no apkārtējām teritorijām, izskalojot ceļus, pārtraucot elektroenerģijas padevi un saimniecisko darbību, minēto pašvaldību teritorijās faktiski izveidojās ārkārtas situācija. 2013.gada 19.aprīlī Daugavpils pilsētas un Daugavpils novada, Ilūkstes novada, Ogres novada un Pļaviņu novada pašvaldības, kā arī Latvijas Pašvaldību savienība lūdza Ministru kabinetu to teritorijās kopumā vai atsevišķās to applūdušajās daļās izsludināt ārkārtas situāciju. Diemžēl 2013.gada 19.aprīlī, Ministru kabineta ārkārtas sēdē izskatot pašvaldību izteiktos lūgumus, Ministru kabinets nesaskatīja par nepieciešamu ārkārtas situāciju izsludināt.

Saskaņā ar likuma "Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 6.pantu un 4.panta otro daļu ārkārtējo situāciju pēc Krīzes vadības padomes, par nozari atbildīgās ministrijas vai pašvaldības domes pieprasījuma var izsludināt tāda valsts apdraudējuma gadījumā, kas saistīts ar katastrofu, tās

LPSves_220413_0420131000_Par situāciju plūdu radīto apdraudējumu mazināšanā un radīto seku novēršanā

draudiem vai kritiskās infrastruktūras apdraudējumu, ja būtiski apdraudēta valsts, sabiedrības, vides, saimnieciskās darbības drošība vai cilvēku veselība un dzīvība. Atbilstoši Civilās aizsardzības likuma 1.panta 2.punktam katastrofa ir negadījums, kas apdraud cilvēku dzīvību vai veselību, izraisa cilvēku upurus, nodara materiālos zaudējumus vai kaitējumu videi un pārsniedz skartās sabiedrības spēju novērst sekas ar attiecīgajā teritorijā esošo, reaģēšanā iesaistīto operatīvo dienestu resursiem. Atbilstoši 3.panta pirmās daļas 1.punktam viens no katastrofu veidiem ir dabas katastrofas, kas cita starpā ir arī plūdi. Ņemot vērā to, ka plūdi pašvaldību teritorijās, to izraisītais apdraudējums un sekas pilnībā atbilst minētajām dabas katastrofas pazīmēm un ārkārtas situācijas izsludināšanas šo pašvaldību teritorijās kritērijiem, neizpratni rada Ministru kabineta neieinteresētība un nevēlēšanās izsludināt ārkārtas situāciju šo pašvaldību teritorijās, tādejādi ne tikai neatzīstot acīmredzamu dabas katastrofas faktu, bet arī tam nepiešķirot juridisku nozīmi, tai skaitā - neuzņemoties iniciatīvu un atbildību iedzīvotāju veselību, drošību un dzīvību apdraudošās situācijas risināšanā.

Saskaņā ar likuma "Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4.panta pirmo daļu ārkārtējā situācija ir īpašs tiesiskais režīms, kura laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus. Izsludinot ārkārtas situāciju, atbilstoši minētā likuma 8.pantam, Ministru kabinets ir tiesīgs noteikt īpašus noteikumus, kas var palīdzēt pārvarēt ārkārtas situāciju, ļaujot veikt pasākumus savlaicīgai un mērķtiecīgai ārkārtas situācijas atrisināšanai, pēc iespējas mazinot tās nelabvēlīgās sekas, kā arī palīdzot tās novērst.

Saskaņā ar likuma "Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 8.panta pirmās daļas 4., 5. un 6.punktu Ministru kabinets cita starpā bija tiesīgs noteikt īpašu kārtību preču, medikamentu, energoresursu, pakalpojumu un citu materiāltechnisko materiālu pieejamībai; noteikt valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju tiesības pieņemt lēmumu par iedzīvotāju un viņu kustamā īpašuma evakuāciju, kā arī, ja nepieciešams, nodrošināt pieņemtā lēmuma izpildi ar piespiedu pārvietošanu; noteikt valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju amatpersonu tiesības iekļūt privātā īpašumā, kā arī noteikt citu īpašu tiesisku režīmu uz ārkārtas situācijas darbības laiku, tādejādi veicinot situācijas sekmīgāku un iedzīvotāju interesēm atbilstošu risināšanu. Jāatzīmē, ka, neizsludinot ārkārtas situāciju, pašvaldību tiesības un pienākumi aprobežojas ar Civilās aizsardzības likumā un citos normatīvajos aktos noteikto uzdevumu precīzu izpildi, neļaujot to pielāgot apstākļiem, kas izveidojušies ārkārtas situācijā, un neļaujot to pielāgot apstākļiem, kas vislabāk aizsargātu iedzīvotāju drošību, veselību, dzīvību un īpašumu gan plūdu radīto apdraudējumu mazināšanā, gan arī to radīto seku novēršanā.

Saskaņā ar Civilās aizsardzības likuma 16. un 17.pantu resursus katastrofu pārvaldīšanā iesaista atkarībā no apdraudējuma veida un institūcijas civilās aizsardzības uzdevumu izpildi finansē atbilstoši tām iedalītajiem finanšu līdzekļiem. Tādejādi institūciju iesaiste, aktivitātes un

iespējas veikt nepieciešamās darbības katastrofas seku mazināšanā un novēršanā ir tieši atkarīgas no pieejamiem finanšu resursiem. Jāatzīmē arī, ka atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumu Nr.1644 "Kārtība, kādā pieprasa un izlieto budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" līdzekļus" 4.punktam pašvaldībām līdzekļus piešķir valsts pamatbudžeta apropriācijās neparedzētiem izdevumiem katastrofu, dabas stihiju un ugunsgrēku seku novēršanai, to radīto zaudējumu kompensēšanai pašvaldību īpašumā vai valdījumā esošajiem infrastruktūras objektiem, kā arī normatīvajos aktos noteiktajiem neparedzētiem gadījumiem. Atbilstoši minēto Ministru kabineta noteikumu 9.punktam pašvaldība nodrošina līdzfinansējumu pieprasījumā minētajam objektam radīto zaudējumu novēršanai ne mazāk kā 30 procentu apmērā no objektam radīto zaudējumu apmēra, izņemot gadījumu, ja objekts ir sociālās aprūpes centrs, dienas aprūpes centrs, sociālā māja vai internātskola. Ja objekts ir apdrošināts, pašvaldības līdzfinansējumā ietilpst objekta apdrošināšanas prēmija attiecīgajam gadam. Lielu stihisku nelaimju gadījumā, ja radīto zaudējumu apmērs pārsniedz divus procentus no pašvaldības plānotajiem budžeta izdevumiem kārtējā gadā, Ministru kabinets var pieņemt lēmumu par citiem līdzekļu piešķiršanas nosacījumiem pašvaldībām. Šajā gadījumā jāpauž cerība, ka Ministru kabineta lēmumam neizsludināt ārkārtas situāciju plūdu skartajās pašvaldībās nebūs seku attiecībā uz tā tiesībām lemt par īpašiem līdzekļu piešķiršanas nosacījumiem pašvaldībām, ņemot vērā plūdu radīto lielo stihisko nelaimi.

Tai pat laikā jāakcentē, ka ne atbilstoši minētajiem noteikumiem, ne arī atbilstoši Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumam pašvaldībām nebūs tiesības ieguldīt finanšu līdzekļus to iedzīvotājiem piederošu īpašumu sakopšanā, palīdzot mazināt plūdu radītās sekas un kaitējumu. Vēl vairāk, šobrīd Saeimā otrajā lasījumā tiek skatīti grozījumi likumā "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā", kas cita starpā paredz 27.² panta svītrosānu. 27.² panta spēkā esošā redakcija cita starpā paredz valsts pienākumu atbilstoši gadskārtējā valsts budžetā paredzēto līdzekļu apmēram sniegt palīdzību dzīvojamās mājas īpašniekam vai dzīvokļu īpašniekiem, lai renovētu arī tādas mājas, kurās jālikvidē stihisku nelaimju vai citu katastrofu sekas. Tādejādi jāsecina, ka plūdu un citu stihisku nelaimju radītās sekas katram iedzīvotājam turpmāk būs jārisina individuāli atbilstoši savām finanšu iespējām un no valsts varas institūcijām palīdzība vairs netiek plānota.

Ņemot vērā augstāk minēto, vēršu uzmanību, ka spēkā esošais tiesiskais regulējums rada virkni problēmu gan ārkārtas situācijā iesaistīto institūciju darbību koordinācijā, gan arī lēmumu pieņemšanā un finanšu līdzekļu pieejamībā. Izveidojusies situācija šā pavasara plūdus ļoti skaidri norāda uz nepieciešamību pārskatīt ārkārtas situāciju pārvaldības sistēmu un stiprināt to, uzlabojot koordināciju starp visām iesaistītajām institūcijām, kā arī nodrošinot nepieciešamo finanšu līdzekļu pieejamību. Tāpat arī ir nepieciešams veikt koordinētu un kvalitatīvu analīzi par apdraudējuma

novēršanas un seku likvidēšanas laikā gūtajām mācībām un no tām izrietošiem nepieciešamiem sistēmas uzlabojumiem. Latvijas Pašvaldību savienība pieprasa noteikt tādu tiesisko regulējumu, kas atļautu pašām pašvaldībām izsludināt ārkārtas situāciju to administratīvajās teritorijās, kā arī paredzēt īpašu tiesisko režīmu apdraudējumu mazināšanai un seku likvidēšanai stihisku nelaimju, dabas katastrofu un avāriju gadījumos.

Priekšsēdis

Andris Jaunsleinis

22.04.2013. 8:57

1148

Aino Salmiņš 67508561, 29166924

Kristīne Jaunzeme 67508526, 29735652

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.